

în managementul DZ. Atât pentru ME, cât și pentru MF nu a fost ușor să ofere asistență folosind instrumentele virtuale și consideră că îngrijirea la distanță nu a fost eficientă. Doar 44,2 % dintre ME și 34,3 % dintre MF ar dori să ofere asistență la distanță. Activitatea în echipe multidisciplinare a fost eficientă doar pentru 50 % dintre ME și MF. Atât ME, cât și MF au avut provocări în a furniza sfaturi pacienților în legătură cu pandemia și în a modifica managementul DZ. Cele mai mari preocupări atât pentru ME, cât și pentru MF au constituit agravarea complicațiilor DZ și contaminarea cu COVID-19 a persoanelor cu DZ, accesul limitat la serviciile de îngrijire ale DZ. Doar 50 % dintre ME și MF au raportat că posedă abilități bune privind gestionarea complicațiilor acute și cronice ale DZ. Atât ME, cât și MF au înregistrat dificultăți în asigurarea consultațiilor specialiștilor. Dintre ME și MF 25% au constatat întreruperi în administrarea tratamentului hipoglicemiant. ME au constatat dificultăți în monitorizarea eficienței tratamentului DZ.

Concluzii: Studiul a identificat un șir de dificultăți în prestarea serviciilor medicale persoanelor cu diabet în perioada pandemiei COVID-19. Printre acestea: lipsa ghidurilor, recomandărilor specifice pentru managementul diabetului zaharat în pandemia cu COVID-19 și a instruirilor privind aplicarea acestora; posibilități limitate de utilizare a tehnicilor de consultație la distanță; lipsa abilităților privind gestionarea complicațiilor acute și cronice ale diabetului; accesibilitatea scăzută pentru consultații specializate; eficiența limitată a echipelor multidisciplinare. Întreruperi în administrarea tratamentului hipoglicemiant și evaluarea eficienței tratamentului; lipsa de informații clare pentru persoanele cu diabet.

Cuvinte cheie: diabet zaharat, COVID-19, medici endocrinologi, medici de familie.

TEHNOLOGIILE TELEMEDICALE ÎN MEDICINA DE URGENȚĂ PRESPITALICEASCĂ

Svetlana GAITUR

Scopul: Evaluarea nivelului și condițiilor de implementare a telemedicinii în Serviciul Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească (SAMUP) pentru elaborarea recomandărilor ce ar crește accesibilitatea pacienților cu urgențe medico-chirurgicale majore la asistență specializată acordată în timp util și de calitate prin aplicarea tehnologiilor telemedicale.

Obiectivele: Studierea experienței, practicilor internaționale și a situației actuale în Republica Moldova cu privire la implementarea tehnologiilor telemedicale pentru diagnosticarea stărilor de urgență la etapa de prespital; identificarea opiniei angajaților SAMUP cu privire la gradul de aplicare a tehnologiilor telemedicale în activitatea zilnică, barierele și perspectivele pentru implementarea acestora; analiza comparativă a asistenței medicale de urgență prespitalicească oferită în solicitările cu suspjecție la sindrom coronarian acut (SCA) cu aplicarea tehnologiilor telemedicale (ECG la distanță) și fără utilizarea acestora; elaborarea recomandărilor pentru lărgirea spectrului de aplicații telemedicale în SAMUP în vederea creșterii accesibilității populației la servicii medicale de calitate și în timp util.

Materiale și metode: Tipul studiului: mixt. Componenta **cantitativă** – studiu analitic, realizat prin examinarea rapoartelor statistice și bazelor de date SAMUP. Componenta **calitativă** – interviuri în profunzime cu angajații SAMUP (16 interviuri individuale cu șefii de stații și șefii departamentelor regionale); focus grupuri (6 focus grupuri cu medicii, felcerii, asistenții medicali din diferite raioane ale țării, specialiștii Centrului diagnostic ECG la distanță (CDECGD) – în total 61 participanți). *Metodele de studiu:* istorică, statistică, analitică, sociologică.

Rezultate obținute: Cercetarea relevă că în SAMUP telemedicina este reprezentată prin varianta de telecardiologie, un instrument clinic în managementul pacienților cu urgențe cardiace, care a fost renovată și implementată pe tot teritoriul RM începând cu anul 2019. Actualmente, toate echipele AMU, în număr de 250, dispun de aparate ECG cu posibilitatea transmiterii traseului ECG către CDECGD, pentru suport consultativ.

Conform datelor statistice în 72 % de cazuri, urgențele medico-chirurgicale majore sunt deservite de echipele AMUP cu felcer sau/și asistent medical. În ultimii doi ani acestea au solicitat consultația specialiștilor CDECGD în 38413 (a. 2019), 36526 (a. 2020) de cazuri. Suportul consultativ al specialiștilor CDECGD în anul 2020 a făcut posibilă diagnosticarea corectă în 1370 de cazuri de SCA și, consecutiv, transportarea oportună a pacienților la clinicile de profil pentru tratament minim-invaziv.

În percepția angajaților SAMUP, telemedicina vine cu un șir de beneficii, printre care: diagnosticarea precoce a SCA și prevenirea deceselor; îmbunătățirea calității serviciilor medicale oferite; remedierea operativității deservirii. Drept bariere în implementarea telemedicinii au fost raportate următoarele impedimente: deficiențe și lacune în cadrul legal aplicabil telemedicinii;

dotarea insuficientă cu tehnologii informaționale; pregătirea incompletă a cadrelor medicale; legătura internet imperfectă în unele zone.

Concluzii: În SAMUP este implementată numai o variantă a telemedicinii, CDECGD, care și-a demonstrat eficiența în deservirea pacienților cu SCA prin gestionarea timpului în cazul pacienților critici, ghidarea terapeutică și optimizarea tratamentului. Conform datelor studiului, dezvoltarea și implementarea tehnologiilor telemedicale în serviciile prespitalicești e posibilă doar în paralel cu instruirea continuă a specialiștilor CDECGD; angajarea specialiștilor de alte profiluri decât cardiologi; dotarea continuă a echipelor AMUP mobile cu echipamente digitale performante și instruirea continuă, privind exploatarea acestora; și crearea unui cadru legal oportun.

Cuvinte cheie: tehnologii telemedicale, telecardiologie, ECG la distanță, echipa SAMUP.

ACCESUL LA MEDICAMENTE ANTITUBERCULOASE INOVATIVE ÎN

REPUBLICA MOLDOVA

Oxana RUCȘINEANU

Scopul: Evaluarea accesului la medicamentele antituberculoase de ultimă generație în vederea îmbunătățirii accesului la medicamentele antituberculoase inovative în Republica Moldova.

Obiectivele: Analiza revistei literaturii privind politicile și practicile internaționale și naționale referitoare la medicamentele inovatoare antituberculoase în tratamentul tuberculozei; analiza factorilor care influențează accesul la medicamentele antituberculoase inovative; evaluarea opiniilor experților privind barierele în accesibilitatea medicamentelor inovative; elaborarea recomandărilor pentru îmbunătățirea accesului la medicamentele inovative în RM.

Materiale și metode: Studiu de tip **analitic, descriptiv selectiv, calitativ** efectuat prin (i) realizarea a 10 interviuri în profunzime cu factori de decizie și reprezentanți ai societății civile prin aplicarea unui ghid de interviu, selectat și adaptat în interesele studiului și (ii) analiză de conținut și colectare de date punctuală pentru 5 medicamente TB inovative – bedaquilina (Bdq), delamanid (Dlm), linezolid (Lnz), clofazimine (Clf), pretomanid (Pa) pentru perioada 2017-2020. *Metodele studiului* – istorică, epidemiologică, sociologică, statistică, comparativă, grafică.